

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VLASTIVĚDA

5.ročník

**inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské
a informační gramotnosti**

ŽIVOT NA VESNICI V 18. STOLETÍ

**Vyhledávání slov v textu, lidové zvyky a obyčeje, dělení
venkovského obyvatelstva, oblečení venkovského obyvatelstva,
světnice, vyhledávání informací-tajenka**

vl.znak: UM-ČaJS

ŽIVOT NA VESNICI V 18. STOLETÍ

Venkovskou obec 18.století představovala seskupení několika jednoduchých chalup s doškovými střechami a malými okny, která propouštěla trochu denního světla do domů.

Venkované se rozdělovali podle toho, kolik vlastnili půdy a dobytka. Dělili se především na sedláky, rolníky, bezzemky, čeledíny, děvečky a žebráky.

Venkovské domy byly stavěny z vepřovic (nepálené sušené cihly). Teprve později se stavělo také z pálených cihel. Součástí venkovských stavení bývá dvůr, kde se nacházely chlévy, kurník a komora na hospodářské nářadí. Dvůr býval ukončen stodolou, přes kterou se vcházelo do zahrady.

Jídlo bylo prostší než nyní. V peci se pekly velké bochníky chleba, buchty i koláče. Maso bývalo na jídelníčku jen zřídka, více se jedly luštěniny, různé kaše, později především brambory. Nejčastějším pokrmem bývala polévka. Také ošacení bývalo prosté, muži i ženy nosili prostý oděv nebo kroj, ve všední dny prostší, v neděli svátečnější.

Rok na vesnici byl rozdělen na menší úseky, které vyvrcholily vždy nějakým svátkem. Největším svátkem celé vesnice bývaly hody neboli posvícení.

Pravidelnými zimními setkáními žen bývalo draní peří.

Císař Josef II. zrušil roku 1781 nevolnictví. I po tomto roce však poddaní museli nadále vykonávat robotu neboli robotovat. Znamenalo to, že kromě práce na vlastním poli byli nuceni několik dní v týdnu zadarmo pracovat na polích patřících vrchnosti. Navíc museli vrchnosti a panovníkovi odevzdávat díl z toho, co sami vypěstovali.

1. Najdi v textu slova, která tam nepatří. Vypiš je na linky a přečti:

Císař Josef II. zrušil rolníci roku 1781 nevolnictví. I po tomto roce však poddaní udržovali museli nadále vykonávat úhorov ý robotu neboli robotovat. Znamenalo to systém, že kdy kromě práce se na vlastním poli byli nuceni několik dní v jedna týdnu zadarmo pracovat na polích patřících vrchnosti. Navíc museli třetina vrchnosti a panovníkovi odevzdávat půdy díl z toho, co sami vypěstovali neobdělávala.

.....

.....

2. Rozděľ lidové zvyky a obyčejje do správného období:

-Velikonoce, Tři králové, pout', Dušičky, Advent, Vynášení Morany, Nový rok, Hromnice, Dožínky, Masopust, Filipojakubská noc, Mikuláš, Máje, Vánoce, draní peří, Letnice

3. Vytvořte správné dvojice:

SEDLÁCI

pronajímali si kousek půdy, kterou obdělávali

BEZZEMCI

majitelé malých políček

ROLNÍCI

nemajetní, žijící z darů spoluobčanů

DĚVEČKY A ČELEDÍNÍ

nejbohatší, majitelé vlastní půdy

ŽEBRÁCI

pracovali za stravu a byt u sedláka

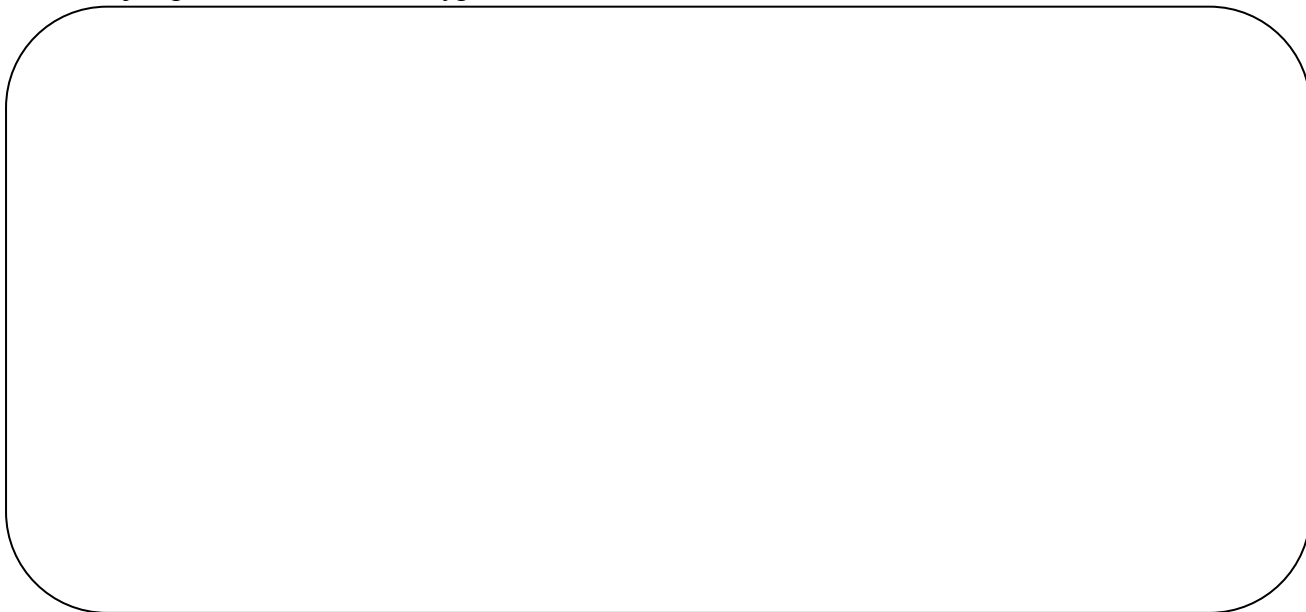
4. Zatrhni, jaké oblečení tehdy venkovský lid nosil?

5. Víš, jak vypadala dříve venkovská kuchyně-světnice? Škrtni, co bys v ní nenašel:

SPORÁK, DŘEVĚNÁ TRUHLA, ZRCADLO, DŘEVĚNÁ LAVICE, PETROLEJKA, POSTEL, STŮL, ŠATNÍ SKŘÍŇ, KŘESLO, ŽIDLE, OŠATKY, VANIČKA, LUSTR, PEC

6. Nakresli, jak podle tebe světnice vypadala:

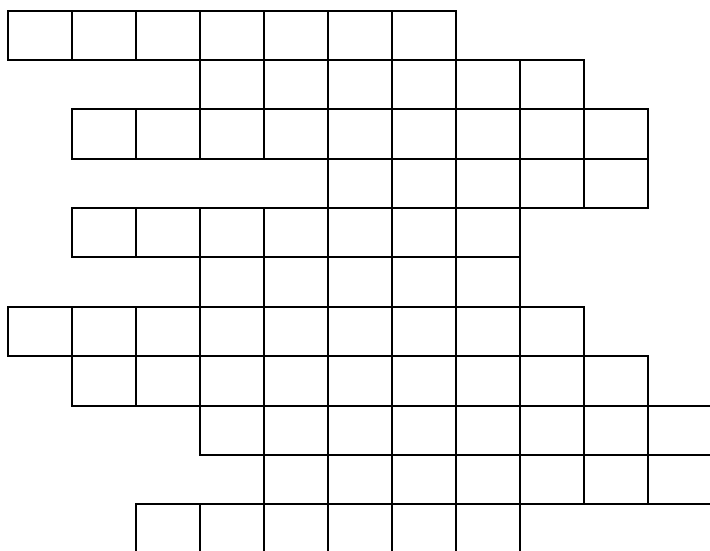

7. Škrtni, co bys na jídelníčku tehdejších venkovanů jen těžko hledal:

OVESNÁ KAŠE, DORT, KOLÁČE, ŠPAGETY, CHLEBA S TVAROHEM, SVÍČKOVÁ, ČOČKOVÁ POLÉVKA, HRACHOVÁ KAŠE, GRILOVANÉ KUŘE, BRAMBORY NA LOUPAČKU, ROHLÍK SE SALÁMEM, BRAMBOVÉ PLACKY, KNEDLO VEPŘO ZELO, BRAMBOROVÁ POLÉVKA

8. Vylušti tajenku:

1. chlapec, který za jídlo a nocleh pracoval u sedláka
2. písničky, které zpíváme na Vánoce
3. nepálená, sušená cihla
4. svázané svazky slámy, které pokryly střechu
5. hospodářská budova k uskladnění slámy a sena
6. práce s peřím během zimních večerů
7. jedny z nejběžnějších potravin
8. největším svátkem na vesnici byly hody neboli...
9. nejdůležitější místnost v domě
10. dívka, která za jídlo a nocleh pracovala u sedláka
11. příbytek pro drůbež

ŘEŠENÍ:

1. Najdi v textu slova, která tam nepatří. Vypiš je na linky a přečti:

Císař Josef II. zrušil **rolníci** roku 1781 nevolnictví. I po tomto roce však poddaní **udržovali** museli nadále vykonávat **úhorový** robotu neboli robotovat. Znamenalo to **systém**, že **kdy** kromě práce **se** na vlastním poli byli nuceni několik dní v **jedna** týdnu zadarmo pracovat na polích patřících vrchnosti. Navíc museli **třetina** vrchnosti a panovníkovi odevzdávat **půdy** díl z toho, co sami vypěstovali **neobdělávala**.

ROLNÍCI UDRŽOVALI ÚHOROVÝ SYSTÉM, KDY SE JEDNA TŘETINA PŮDY NEOBDĚLÁVALA.

2. Rozděl lidové zvyky a obyčeje do správného období:

JARO

Velikonoce

Vynášení Morany

Filipojakubská noc

Máje

LÉTO

poutě

Letnice

PODZIM

Dušičky

Dožínky

posvícení

Advent

ZIMA

Tři králové

Nový rok

Hromnice

Mikuláš

Masopust

Vánoce

Draní peří

3. Vytvořte správné dvojice:

BEZZEMCI

pronajímali si kousek půdy, kterou obdělávali

ŽEBRÁCI

nemajetní, žijící z darů spoluobčanů

SEDLÁCI

nejbohatší, majitelé vlastní půdy

ČELEDÍNÍ A DĚVEČKY

pracovali za stravu a byt u sedláka

ROLNÍCI

majitelé malých políček

4. Jaké oblečení tehdy venkovský lid nosil?

5. Víš, jak vypadala dříve venkovská kuchyně-světnice? Škrtni, co bys v ní nenašel:

-**SPORÁK**, DŘEVĚNÁ TRUHLA, **ZRCADLO**, DŘEVĚNÁ LAVICE, PETROLEJKA, POSTEL, STŮL, **ŠATNÍ SKŘÍŇ**, **KŘESLO**, ŽIDLE, OŠATKY, **VANIČKA**, **LUSTR**, PEC

7. Škrtni, co bys na jídelníčku tehdejších venkovanů jen těžko hledal:

-OVESNÁ KAŠE, **DORT**, KOLÁČE, **ŠPAGETY**, CHLEBA S TVAROHEM, **SVÍČKOVÁ**, ČOČKOVÁ POLÉVKA, HRACHOVÁ KAŠE, **GRILOVANÉ KUŘE**, BRAMBORY NA LOUPAČKU, **ROHLÍK SE SALÁMEM**, BRAMBOVÉ PLACKY, **KNEDLO VEPŘO ZELO**, BRAMBOROVÁ POLÉVKA

8. Vylušti tajenku:

Č	E	L	E	D	Í	N				
			K	O	L	E	D	Y		
	V	E	P	Ř	O	V	I	C	E	
					D	O	Š	K	Y	
	S	T	O	D	O	L	A			
			D	R	A	N	Í			
L	U	Š	T	Ě	N	I	N	Y		
	P	O	S	V	Í	C	E	N	Í	
			S	V	Ě	T	N	I	C	E
				D	Ě	V	E	Č	K	A
		K	U	R	N	Í	K			

UŽITÉ ODKAZY:

<http://www.ckrumlov.info/img/1934.jpg>

http://www.banda.cz/webs/m/modracurie/usr_files/image/zch0702-jaro.jpg

<http://www.horoskopnamiru.cz/files/leto-2010.jpg>

<http://files.cestakezdravi.eu/200000680-d756fd850a/podzim-v-japonsku.jpg>

<http://www.pressweb.cz/files/Ruzyne1.jpg>

<http://www.muzeum-roztoky.cz/images/krojeBeroun.jpg>

http://www.kostym.cz/Obrazky/3_Historie/15_stol/III_15_23.gif

UŽITÁ LITERATURA:

-Vlastivěda 5, učebnice pro 5.ročník základní školy. Významné události nových českých dějin, nakladatelství Nová škola